

6

ГЛАСНИК

СРПСКЕ АКАДЕМИЈЕ НАУКА

Књ. IV св. 2

БЕОГРАД
1952

4. Иван Поповић, асистент: **Истарски икавски говори** (11 XI 1952). — Аутор је наставио своја испитивања *истарских икавских* говора отпочета прошле године. Ради тога аутор се придружио проф. унив. Р. Бошковићу, под чијим је руководством радио на истарском терену и прошле године.

Пошто је 1951 год. фиксиран низ икавских говора у *Пулштини* (пулска област), тај је низ ове године употпуњен. Затим је аутор рад пренео на говоре *Ровињштине* и *Порешштине* (залеђе Ровиња и Пореча), на север до реке Мирне. Тако је системом испитаних дијалекатских тачака углавном прекривена територија претежно штокавских икавских говора јужне и западне Истре, тојест она област коју је у своје време проф. А. Белић означио као штокавску.

Како је одраније познато, Истра је у дијалекатском погледу јако исцепкана на мање јединице. Што се тиче терена који је аутор испитао, то правило важи на њему у врло великој мери за Пулштину, а још више за Порештину, где је идући за границама појединих језичких црта ваљало залазити готово у свако село. Уједначеност говорних типова је знатно већа у Ровињштини, иако се и тамо икавски говорни типови групишу у неколико мањих група. Напоследку, ради одређивања граница према чакавским (икавским) говорима аутор се морао позабавити — на северу поречке области — и насељима каштелирске чакавске групе (на југу од Мирне); та насеља већ показују чисто чакавске црте, као *t'*, *j* за прасл. **t'*, **d'* и др.

Може се рећи да се језгро штокавскога истарскога типа налази у центру икавског штокавског појаса, тојест у источној Ровињштини и на северу Пулштине (према Раши). Најглавније његове карактеристике би биле: $\check{e} > i$; $*t', *d' > \check{c}, \check{z}$; претежно *št* за праслов. **stj*, **skj*; дужи инфинитив; архаична деклинација само у множини.

На северу овога појаса штокавски се тип почиње мешати са чакавским у области Вишњана, јужно од Мирне (напр. у појединим говорима колебање дужег и краћег инфинитива и др.). На крајњем југу, око Пуле и Водњана, опет има, с једне стране, уношења чакавских црта у већој мери; али, с друге стране, тамо има и врло младих штокавских појава у деклинацији (напр. једначење *dat.*, *instr.* и *loc. pl.*). На истоку у залеђу Пореча и Ровиња, напротив, граница ових говора према средњеистарским чакавским говорима оштрије је одређена, тако да у селима западно од граничне линије¹⁾ јасно преовлађују карактеристичне чакавске црте

¹⁾ Њу је у своје време у крупним потезима одредио проф. Белић.

(*ž*:j за *d' и сл). На западу штокавског појаса, управо у северозападном његовом куту на обали, јављају се *цакавски* говорни типови, како је то, уосталом, познато још из студије проф. М. Малецког, који у околини Пореча констатује неколико села у којима се *цакавски* говори²⁾. Његовој *цакавској* поречкој групи аутор сад може додати још изван број тачака. За разлику, међутим, од Малецког, аутор ни у једном *цакавском* говору, па ни у оним местима у којима је и Малецки био, није могао констатовати *пала-шалну* артикулацију сугл. *š, ž* (или *s z*), иако су редови *s, z, c — š, ž, č* своју артикулацију померили. Такође се мора додати да има и таквих *цакавских* говора који су, иако померивши артикулацију ових сугласника, разговетно сачували разлику двају низова, па имају *s z, c* и *š ž, č c*.

Сада је аутор приступио систематској обради овогодишње грађе, којој ће прикључити прошлoгодишњу. Међутим ће ради одређивања штокавско-чакавске границе и природе међусобних штокавско-чакавских утицаја на њој бити потребно у будућности обићи и област Раше (где је аутор допро досад на североисток до *Мрчане*), а тако исто и на северу област Мотовуна (на Мирни).

5. Павле Ивић, асистент: **Испитивање говора села Глоговца код Светозарева** (11 XI 1952). — Говор тог места је косовско-ресавски, али с низом особености које одликују севернију нијансу овог дијалекта и од којих неке свакако припадају првобитном говорном слоју, старијем од струје насељеника са Косова. Испитивача је овога пута интересовало питање веза овог дијалекта са галипољским говором за који се претпоставља да потиче из околине Светозарева. Показало се да има доста додирних тачака не само у општој физиономији говора (стара акцентуација, али с напуштањем окситонезе³⁾, тенденција укидања дужина иза акцента, лок. пл. = ген. пл., ак. пл. м. р. = ном. пл. м. р.), већ и у многим појединостима. Ту су ситније, лексички ограничене, фонетске и морфолошке особине као *o* у *жѐрови* (= ждралови; исп. галип. *жѝрови*), *њ* у *врањ коњ* (у песми), *мушкѝр* (а не *-арац*), *из грёбаља* (= са гробља; исп. галип. *ду грёбаја*), *њбјни* (= њен; овај облик пружа чврсту полазну тачку за објашњење галип. облика *њбњин*), затим чисто лексичке црте као предл. *рѝз* (галип. *рѝс*) = осим, *рѝње* (= ноздрве), акцентски односи као *гладан: гладна, свѝри: свѝрѝла, бѝше: нѝ беше* (галип. *бѝше: нѝ бѝше*), замен. *кѝки: шѝкѝ* (галип. *кѝки: шѝкѝ*). Ту су даље заступљене и многе шире распрострањене особине, заједничке и галипољском говору: *p + вок.* >

²⁾ *Čakawizm z uwzględnieniem zjawisk podobnych* (Kraków 1929).